

หัวข้อวิทยานิพนธ์	บทบาทของอัยการในการกำกับดูแลการสอบสวน: ศึกษากรณีการตรวจสอบการขอลอกหมายอาญาในชั้นเจ้าพนักงาน
ชื่อผู้เขียน	ปิยพร เกษมภักดีพงษ์
อาจารย์ที่ปรึกษา	อาจารย์ ดร.อุทัย อาทิวะช
สาขาวิชา	นิติศาสตร์
ปีการศึกษา	2555

บทคัดย่อ

มาตรการบังคับในการสอบสวนคดีอาญาไม่ว่าจะเป็นการจับ การค้น หรือการขังไว้ระหว่างสอบสวน เป็นเครื่องมือประการสำคัญที่ช่วยให้การสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานในคดีอาญาซึ่งกระทำโดยพนักงานสอบสวนสามารถดำเนินไปได้ แต่ในขณะเดียวกันการใช้มาตรการบังคับเหล่านั้นก็มีผลกระทบโดยตรงต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ดังนั้น เหตุความจำเป็นในการใช้มาตรการบังคับดังกล่าวจึงต้องดำเนินไปพร้อมกับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาจึงบัญญัติว่า การใช้มาตรการบังคับดังกล่าวของเจ้าพนักงานจะสามารถกระทำได้ต่อเมื่อมีหมายอาญาที่ออกโดยองค์กรศาลเท่านั้น เพื่อให้ศาลเป็นองค์กรที่เข้ามตรวจสอบการใช้อำนาจของเจ้าพนักงาน อย่างไรก็ตาม แม้จะมีบทบัญญัติของกฎหมายเช่นนั้น แต่ปัจจุบันสภาพปัญหาอันเนื่องมาจากการใช้มาตรการบังคับดังที่ได้กล่าวมาในข้างต้นโดยมีขอบด้วยกฎหมายที่ดี หรือโดยปราศจากความจำเป็นที่ดี ยังปรากฏให้เห็นอยู่เสมอๆ ซึ่งสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นอยู่เสมอๆ นี้เองนำมาสู่ข้อกังขาของประชาชนที่ว่า การตรวจสอบดุลพินิจของพนักงานสอบสวนในการขออนุญาตใช้มาตรการบังคับไม่ว่าจะเป็นการจับ การค้น หรือการขังไว้ในระหว่างสอบสวน โดยองค์กรศาลเพียงองค์กรเดียวนั้นรัดกุมและเพียงพอแล้วหรือไม่

เมื่อเปรียบเทียบกับต่างประเทศไม่ว่าจะเป็นประเทศที่ใช้ระบบประมวลกฎหมายเหมือนกับประเทศไทย เช่น ประเทศฝรั่งเศส ประเทศญี่ปุ่น หรือประเทศในระบบคอมมอนลอว์ เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา จะเห็นได้ว่าในต่างประเทศที่ยกมาศึกษาเปรียบเทียบนี้มีการตรวจสอบดุลพินิจของเจ้าพนักงานในการใช้มาตรการบังคับโดยระบบการออกหมายอาญาเหมือนเช่นประเทศไทย แต่สิ่งหนึ่งที่มีความแตกต่างอย่างเห็นได้ชัดกับประเทศไทย คือ ในต่างประเทศไม่ว่าจะเป็นประเทศฝรั่งเศส ประเทศญี่ปุ่น หรือประเทศสหรัฐอเมริกานั้นไม่ได้มีองค์กรศาลในการตรวจสอบการขอลอกหมายอาญาเพียงองค์กรเดียว แต่องค์กรที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งอีกองค์กรหนึ่งในกระบวนการตรวจสอบการขอลอกหมายอาญาของเจ้าพนักงานคืออัยการ โดยอัยการจะทำหน้าที่ใน

การตรวจสอบกลั่นกรองความชอบด้วยกฎหมายและความจำเป็นในการขออนุญาตของเจ้าพนักงานในขั้นต้นก่อนที่จะส่งต่อไปให้องค์กรศาลตรวจสอบกลั่นกรองและพิจารณาออกหมายอาญาในขั้นที่สุดต่อไป โดยที่เป็นเช่นนี้เพราะประเทศเหล่านี้ต่างยึดถือระบบอัยการสากลหรือระบบอัยการที่สมบูรณ์ กล่าวคือ ระบบที่กำหนดให้การสอบสวนฟ้องร้องเป็นกระบวนการเดียวกัน อัยการเป็นผู้รับผิดชอบในการสอบสวนฟ้องร้อง ดังนั้น เมื่อการใช้มาตรการบังคับเป็นการใช้มาตรการเพื่อให้การดำเนินคดีอาญาชั้นสอบสวนดำเนินไปได้ อัยการจึงต้องมีความรับผิดชอบในการใช้มาตรการบังคับดังกล่าวด้วย และต้องสามารถตรวจสอบการใช้มาตรการบังคับดังกล่าวได้

ในประเทศไทยแม้้อัยการจะเป็นองค์กรหนึ่งในกระบวนการยุติธรรมและมีการปฏิบัติงานสำคัญในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปฏิบัติงานในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนที่อาจถูกละเมิดหรือถูกกลั่นแกล้งในการดำเนินคดีอาญา สมควรที่จะมีบทบาทในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนที่อาจถูกกระทบอันเนื่องมาจากการการใช้มาตรการบังคับในการสอบสวนคดีอาญา ไม่ว่าจะเป็นการจับ การค้น หรือการขังในระหว่างสอบสวนเหมือนเช่นในต่างประเทศ แต่ทว่าในทางความเป็นจริงอัยการไทยไม่มีบทบาทในส่วนนี้แต่อย่างใด โดยสาเหตุหลักประการหนึ่งน่าจะมาจากการที่กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของไทยแบ่งแยกอำนาจหน้าที่ขององค์กรในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในชั้นสอบสวนฟ้องร้องไว้อย่างชัดเจน กล่าวคือ กำหนดให้พนักงานสอบสวนมีอำนาจหน้าที่ในการสอบสวนคดี ส่วนอัยการมีอำนาจหน้าที่ในการฟ้องร้องคดีต่อศาล หรืออาจจะกล่าวได้อีกนัยหนึ่งว่ากฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของไทยแบ่งแยกการสอบสวนออกจากการฟ้องร้องคดีอย่างเด็ดขาด การดำเนินคดีอาญาของอัยการจะเริ่มต้นขึ้นก็ต่อเมื่อพนักงานสอบสวนทำการสอบสวนแล้วเสร็จและสรุปสำนวนการสอบสวนส่งให้อัยการแล้วเท่านั้น อัยการไม่มีบทบาทในการสอบสวนหรือกำกับดูแลการทำงานในกระบวนการสอบสวนของพนักงานสอบสวน การร้องขออนุญาตหมายอาญาไม่ว่าจะเป็นหมายจับหมายค้น หรือหมายขัง เพื่อขออนุญาตทำการจับ การค้น และการขังไว้ในระหว่างสอบสวน อันเป็นการใช้มาตรการบังคับซึ่งอยู่ในขั้นตอนของการสอบสวนคดีของพนักงานสอบสวนจึงเป็นเรื่องระหว่างพนักงานสอบสวนกับศาลเท่านั้น อัยการไทยไม่อาจเข้าไปมีบทบาทในส่วนนี้ได้

จากการศึกษาพบว่ามาตรการตรวจสอบการขออนุญาตอาญาในต่างประเทศที่มีการตรวจสอบที่รัดกุมกว่าในประเทศไทยนั้นส่งผลในทางรูปธรรมที่เห็นได้ชัด คือ การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนที่อาจถูกกระทบกระเทือนจากการใช้มาตรการบังคับในคดีอาญาในต่างประเทศนั้นมีประสิทธิภาพมากกว่าและเกิดความบกพร่องผิดพลาดที่น้อยกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศไทย ดังนั้น วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จึงมุ่งศึกษาโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อหาแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขให้อัยการไทยมีบทบาทในการตรวจสอบการขออนุญาตอาญาในชั้นเจ้าพนักงาน

ไม่ว่าจะเป็นหมายจับ หมายค้น หรือหมายขังในระหว่างสอบสวน โดยให้อัยการทำหน้าที่ตรวจสอบกลิ่นกรองการขออกหมายอาญาดังกล่าวก่อนที่จะมีการยื่นคำร้องขออกหมายอาญาต่อศาล เพื่อเป็นการป้องกันและลดความบกพร่องผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นในกระบวนการขออกหมายอาญาของพนักงานสอบสวนลงและเพิ่มประสิทธิภาพในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนให้มากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

Thesis Title	Roles of Public Prosecutors in Supervision of Making Inquires: Case Study of Examination of Request for Criminal Warrant Issuance in the Officer Stage
Author	Piyaporn Kasempakdeepong
Thesis Advisor	Dr.Uthai Arthivech
Department	Law
Academic Year	2012

ABSTRACT

Coercive measures in making criminal inquires, irrespective of arresting, searching, or detaining during making inquiries are essential tools rendering assistance in carrying out making inquires and collecting evidences in criminal cases. Meanwhile, the exercise of those coercive measures has direct impacts upon the people's rights and liberties. In consequence, necessary ground to exercise those coercive measures shall be carried out in conjunction with the people's rights and liberties protection. As a result, the Criminal Procedure Code prescribes that the aforementioned exercise of those coercive measures by officers can be conducted only when the criminal warrant has been issued by judicial organization to enable the court to examine the exercise of powers by officers. Nonetheless, even though there is such legal provision, at present, the problem conditions as a result of the exercise of the aforesaid coercive measures are illegal or unnecessary always occur, leading to the doubt of people that the examination the discretions of the inquiry officials to see whether the exercise of coercive measures, regardless of arresting, searching, or detaining during making inquiries, by sole judicial organization is careful or sufficient or not.

In comparison with foreign countries, notwithstanding the countries using civil law like Thailand; for instance, France and Japan, and the countries using common law; for example, the United State of America, the above-mentioned countries examine the discretions of the inquiry officials to see whether the exercise of coercive measures by criminal law issuing system like Thailand. Nevertheless, there is a thing which is expressly different from Thailand, namely, in foreign countries, irrespective of France, Japan, or the United State of America, have no only

one judicial organization examining the request for criminal warrant issuance. However, there is also an additional important organization having processes of examining the request for criminal warrant issuance by officers, i.e. public prosecutors, who shall have examined and screened the lawfulness and necessity for requesting for criminal warrant issuance of initial officers prior to forwarding the same to the judicial organization to examine, screen, and consider the final criminal warrant issuance, because each of these countries adheres to the International Public Prosecutor System or the Absolute Prosecutor System. That is to say, it is the system requiring including the inquiry and the litigation in the same process and the public prosecutors shall be responsible for the inquiry and the litigation. Hence, upon using the coercive measures as the measures to continue the criminal proceedings in the inquiry stage, the public prosecutors shall be also responsible for exercising the coercive measures and shall be able to examine the said coercive measures.

However, in Thailand, even if the public prosecutor shall be one of the organizations in the judicial process and has crucial missions in protecting the people's rights and liberties, in particular the mission in protecting the people's rights and liberties which may be violated or cut off in criminal proceedings, it is expedient for the public prosecutor to have the role in protecting the people's rights and liberties which may be affected as a result of exercise of the coercive measures in making criminal inquiries, regardless of arresting, searching, or detaining during making inquiries like those in foreign countries. Nonetheless, in fact, Thai public prosecutors have no any role in these parts whatsoever, because it is likely that Thai Criminal Procedure Code has clearly segregated the authorities of the organizations in the criminal judicial process in the inquiry and the litigation stages. Namely, the inquiry officials have their duties to make inquiries against the cases; meanwhile, the public prosecutors have their duties to file legal proceedings with the courts. In another word, it can be said that Thai Criminal Procedure Code has absolutely separated the inquiry from the litigation. The criminal proceedings of the public prosecutor shall commence to be conducted only when the inquiry official have completed the inquiries so made and have summarized the files of inquiries and have submitted the same to the public prosecutors. The public prosecutors have no any role in making inquiries or supervising the works in the inquiry processes of the inquiry officials. The request for the criminal warrant issuance, irrespective of warrants of arrest, search, or detention, to ask for permission to arrest, search, and

detain during making inquiries, which is the exercise of coercive measures in the process of the case inquiries of the inquiry official is the matter between the inquiry officials and the courts merely; Thai public prosecutors have no any role in this part.

According to the study, the measures for examination of request for criminal warrant issuance in foreign countries which are more careful than those in Thailand result in clearly tangible appearances. Namely, the people's rights and liberties protection which may be affected by the fact that the exercise of coercive measures in criminal cases in foreign countries is more efficient than that in Thailand and is less deficient in comparison with Thailand. Thus, this Thesis aims to make a study for the purpose of finding guidelines for amendment to the laws that permit Thai public prosecutors to have more roles in examination of request for criminal warrant issuance in the officer stage, irrespective of the warrant of arrest, search, or detention during making inquiries, whereby the public prosecutors shall be permitted to have examined and screened the request for the aforementioned criminal warrant issuance prior to filing the request for criminal warrant issuance with the court so as to prevent and reduce the threatened deficiency in the process of request for the criminal warrant issuance of the inquiry officials and so as to enhance the people's rights and liberties protection to be more efficient than those existing at present.